

Nasjonale mål - vann og helse av 22.05.2014

Mattilsynet DK for Midt- og Nord-Helgeland
v/ Line K. Lillerødvann

Nasjonale mål - vann og helse

WHO's protokoll for vann og helse

- **Nasjonale myndigheter plikter å utarbeide nasjonale mål og påse at de oppfylles**
- **Innebærer økt oppmerksomhet på vannverkens forpliktelser til å sørge for at abonnentene til enhver tid får rent drikkevann**
- **Hensikt: oppnå tilstrekkelig forsyning av rent drikkevann og sanitære forhold for alle**
- **Effektiv beskyttelse av vannkilder som brukes til drikkevann**
- **Norge: utfordringer knyttet til forurensning, vannlekkasjer og gamle rør. Protokollen setter konkrete mål om leveringssikkerhet og lekkasjeandel.**

Nasjonale mål - vann og helse

Mattilsynet (i samarbeid med FHI oa.):

- **Fremskaffe bedre oversikt over små vannforsyningssystemer, ledningsnett og vannbehandling**
- **Legge til rette for at befolkningen får lett tilgang til informasjon**
- **Er satt måloppnåelse med frister i de nasjonale målene**

Vannverkene:

- **Krav om konkret dokumentasjon på forhold som tidligere ikke er etterspurt**
- **Strammere gjennomføring av tiltak**

Proessen videre

Helse- og omsorgsdepartementet er ansvarlig departement.

Høst 2014: utarbeidelse av plan for hvordan sentrale myndigheter skal informere om målene og hvordan behovet for rapportering skal bli ivaretatt.

Kommuner og andre aktuelle aktører må allerede nå legge nasjonale mål til grunn for sitt arbeid.

Informasjon om videre arbeid på www.mattilsynet.no, se linken «Protokoll om vann og helse» under tema vann.

Nasjonale mål - vann og helse

Nasjonale målsettinger for Norge på følgende områder:

- a) Kvaliteten på drikkevann som når forbrukerne**
- b) Reduksjon av omfanget av utbrudd og tilfeller av vannbårne sykdommer**
- c) Områder med behov for økt tilknytning til felles vannforsyning eller hvor drikkevannsforsyningen kan forbedres på annen måte**
- d) Områder med behov for økt tilknytning til offentlige avløpsnett eller hvor avløpssituasjonen kan forbedres på annen måte**
- e) Funksjonssikkerheten til vann- og avløpsnett**
- f) Kvaliteten på driftsrutiner ved vann- og avløpsanlegg for beskyttelse av vannkilder**
- g) Overløp som kan påvirke vannkilder**
- h) Utslipp av kommunalt avløpsvann**

Nasjonale mål - vann og helse

- i) Bruk eller gjenbruk av gjødselvarer av organisk opphav**
- j) Kvaliteten på råvann for drikkevann, badevann eller vann som brukes til matproduksjon**
- k) Driftsrutiner ved basseng anlegg som er allment tilgjengelig for bading**
- l) Identifisering av områder med forurenset grunn som kan påvirke vann eller som kan gi opphav til vannbåren sykdom**
- m) Effektive forvaltningssystemer, inkludert metoder, for å begrense forurensning**
- n) Informasjon til publikum om kvaliteten på drikkevann og vann til andre bruksformer**

Ikke forskriftsmål, men arbeidsmål for å ansvarliggjøre aktørene og oppnå bedre etterlevelse av regelverket.

Nasjonale mål – vann og helse

Regjeringen ønsker at alle skal ha tilgang på trygt drikkevann fra kranen.

Ifølge FHI er forurenset drikkevann en viktig primærårsak til mage-tarmsykdom i Norge. Bekymring for tilstanden på drikkevannsområdet og ledningsnettets med tanke på folkehelsen.

Ca 500.000 mennesker i Norge får vann fra små vannforsyningssystemer hvor vannkvaliteten i stor grad er ukjent for myndighetene.

Større vannverk: gammelt eller for dårlig ledningsnett, for dårlig beredskap mot uønskede hendelser, virkning av klimaendringer/ytterligere vannbehandling.

Prøver som er tatt av drikkevannet viste spor av E.coli-bakterier.
FOTO: ANETTE TORJUSEN/NRK

20 Nav-ansatte trolig E.coli-syke

Flere ansatte ved landets største Nav-kontor har trolig blitt smittet av E.coli i dårlig drikkevann etter gravearbeider.

© Publisert 21.08.2014, kl. 14:53

AV

Journalist
Sebastian Nordli
@nordli21

Journalist

– Forrige fredag fikk vi et uttak av så mange som over 20 mennesker. Vi lurte på om det kunne være noe i vårt miljø som forårsaket det, så vi fikk gjennomført noen vannprøver. Det viste seg at deler av drikkevannet vårt var infisert, sier lederen ved Nav-kontoret Arne Hæhre til NRK.

a) Kvaliteten på drikkevannet som når forbrukerne

Målsettinger:

Konkrete krav til overskridelser av grenseverdier

- **Kjemisk og mikrobiologisk: antall og størrelse på overskridelser**
- **Krav avhenger av størrelse på vannverk**
- **Frist for gjennomføring av tiltak avhengig av størrelse på vannverk**

Krav til tilsynsmyndighetens oversikt over drikkevannskvaliteten for vannforsyningssystemer, også de som forsyner færre enn 50 personer.

Måldato: senest innen utgangen av 2016

a) Kvaliteten på drikkevannet som når forbrukerne

Eks på tiltak der vannverkseiere er tiltaksansvarlige:

- **Utbedre forhold som medfører redusert kvalitet på drikkevannet, herunder ha økt oppmerksomhet på ledningsnettet**
- **Tilknytning til eksternt fagmiljø, feks en driftsassistanse**
- **Beskytte drikkevannskildene mot tilførsel av forurensninger**

b) Reduksjon av omfanget av utbrudd og tilfeller av vannbårne sykdommer

---

Målsettinger:

- **Utbrudd og endemisk sykdom av vannbåren smitte skal ha lav sannsynlighet og konsekvens**
- **Innarbeide sikrere beregningsmetoder for å fastslå omfanget av av endemisk sykdom pga drikkevann**

Måldato: utgangen av 2017

Eks på tiltak der vannverkseiere er tiltaksansvarlige:

- **Styrke de hygieniske barrierene, bedre rutiner for drift og vedlikehold av vannbehandlingsanlegg og ledningsnett**
- **Øke utbedringstakten for det dårligste vannledningsnettet**
- **Hindre at ledningsnett med avløpsvann forurenses drikkevannsnettet**

C) Områder med behov for økt tilknytning til felles vannforsyning eller hvor drikkevannsforsyningen kan forbedres på annen måte

---

Utlekking av nye bolig- eller industriområder , fortetting innenfor eksisterende bebyggelsesområder:

-vurdere mulighet for tilknytning til eksisterende vannforsyningssystemer eller nye fellesanlegg

Eksisterende private vannforsyningssystemer med uklare eierforhold og/eller utilfredsstillende vannkvalitet og leveringssikkerhet

- Oppgradering eller tilknytning til annet eksisterende vannforsyningssystem

Løpende målsetninger, i tråd med eksisterende krav i regelverket.

Eks på tiltak:

-ivaretagelse gjennom planarbeid

e) Funksjonssikkerheten til vann- og avløpsnett

Målsettinger, vannforsyning:

- ikke-planlagte avbrudd i vannforsyningen bør være mindre enn 0,5 time i snitt per innbygger per år
- Forsyningssikkerheten skal være bedre enn 99,5%
- Årlig utskifting/rehabilitering av vannledningsnett bør i gjennomsnitt være 2 % på nasjonalt nivå frem til 2035
- Lekkasje fra det enkelte ledningsnett bør være mindre enn 25% innen 2020

NYE KONKRETISERTE MÅLSETNINGER!!!

Vannverkseierne er tiltaksansvarlige for utbedring og drift av ledningsnett

VANN OG AVLØP FLERE PROSJEKTER DE NESTE ÅRENE

PROSJEKTLERE: Berit Kalstad (t.v.) leder prosjektene frem til 2015. Tine Sobakås vil etter hvert ta over ansvaret. Foto: Kenneth H. Husby

Ruster opp rørene

RANA: Nå rehabiliteres rørnettet i Rana for mange millioner kroner.

Kenneth Haugen er Husby korrrespondent på RanaBlad. Telefon: 41 6 65 801

Det er for tiden stor aktivitet med anleggsarbeid på Blåmoen. Dette er

UTBYGGING: De tre av Helløveien skal fullføres dette året.

en del av flere prosjekter i Rana de kommende årene.

Kommunen skal i løpet av dette og de neste årene gjennomføre utstøtninger av kommunale hovedledninger for vann, avløp og overvann.

– Det har vært en del vannledninger og problemer med avløpsnett. Vi har derfor ilmet både avløpsnett, og det har gjort at vi har besluttet å skifte ut til sammen 780 meter med hovedledninger på Blåmoen over to år, forteller prosjektleder i Rana kommune, Berit Kalstad.

Deler ferdig i år
Stedene som blir berørt av arbeidet er deler av Hegre, Hellø- og Gaukveien. Det som etter planen skal være fullført innen neste år er ferske stapper av Helløveien.

«Har besluttet å skifte ut 780 meter med hovedledninger»

Berit Kalstad

– Denne tida skal vannledningene kobles sammen, veien reetableres og så blir det etter hvert utført på deler av denne stasjonen hvis været tillater det, forteller Kalstad.

Det har også vært noen utfordringer rundt arbeidet på Blå-

moen, da området er geoteknisk veldig sensitivt.

– Det har gjort at vi har hatt med oss geotekniker hele veien, slik at planer og anleggsarbeid er kvalitetssikret, sier hun.

Budjettt på over 20 mill.
Arbeidet går også ut på separere rørene, og overvann skal helst ledes ut i terrenget. Dette er blitt nødvendig som følge av klimaforandringer.

En av de store utfordringene med endringen i klimaet er at det blir økt nedbørsmengde, derfor prøver vi også å være litt fæve var på det, forteller Kalstad.

Planene til kommunen sier at alt anleggsarbeid på Blåmoen skal nå ferdig mot slutten av oktober 2015, og kostnaden er budsjettert til 22,8 millioner kroner.

Flere prosjekter

Selv med mye aktivitet på Blåmoen planlegges det også arbeid andre steder rundt Mo i Rana.

Vi skal etter hvert starte opp arbeid på Gruben. Her er det behov for rehabilitering av ledningsnettet, der vi blant annet har

en del brudd på vannledninger, samt behov for å separere avløpsnettet, sier Kalstad.

I tillegg er det planlagt noe arbeid på Vårren, som det er ennå lite usikkert hvor på prioriteringslisten dette vil komme.

Alle beboere som blir berørt av prosjektene vil bli varslet, forteller Kalstad videre.

– Vi er opptatte av at de skal bli informert, så vi sender alltid ut et orienteringsbrev i god tid på forhånd, sier hun.

Rørutbedring

■ Rana kommune skal rehabilitere rørnettet på Blåmoen, Vårren og Gruben de neste årene.

■ Kostnaden for utbedringen på Blåmoen er på 22,8 millioner kroner. Resten er ikke ferdig kartlagt ennå.

■ Arbeidsarbeidet skal etter planen være ferdig i oktober 2015.

f) Kvaliteten på driftsrutiner

- **Alle vann- og avløpsverk > 50 personer/p.e : skal ha tilfredsstillende interkontrollsystem som inkluderer en ROS-analyse hvor effekter av klimaendringer er omfattet**
- **Drikkevannskilder skal gjennom prosesser etter relevant regelverk beskyttes mot forurensninger slik at behovet for vannbehandling til drikkevann blir minst mulig**

Målsettingene er i tråd med eksisterende krav i regelverket.

Måldato: senest innen utgangen av 2016

g) Overløp som kan påvirke vannkilder

Målsettinger som angår vannforsyningssystemer:

- Sikre at lekkasjer og utslipp fra overløp ikke kommer i konflikt med brukerinteresser som for eksempel drikkevann, jordbruksvanning og bading.

Eks på tiltak:

- Kommunene må arbeide planmessig for å forebygge at flomvann kommer inn på avløpsnettet slik at ubehandlet avløpsvann kan forurense drikkevann

Løpende målsetting.

h) Utslipp av kommunalt avløpsvann

Målsetting ang drikkevann:

- Ved utslipp til drikkevannskilder eller vannkilder som brukes til vanningsvann i jordbruket skal rensing og utslipp fra avløpsanlegg vurderes særskilt for å hindre påvirkning av råvannskvaliteten.

I tråd med eksisterende regelverkskrav. Løpende målsetting.

Eks. på tiltak:

-vurdere behovet for å innføre varslingsrutiner ved hendelser som kan påvirke drikkevann, badevann, vanningsvann eller vannbehandlingsanlegg.

j) Kvaliteten for råvann for drikkevann, badevann eller vann som brukes til matproduksjon

---

Målsetting for drikkevann:

- **Vannforekomster som benyttes til vannforsyning og matproduksjon skal så godt som mulig beskyttes mot tilførsel av forurensninger slik at brukerkonflikter kan unngås.
Dette er særlig viktig dersom bruken av vannet til matproduksjon ikke er underlagt særlige krav til vannbehandling.**

Målsetting i tråd med eksisterende forventninger.

Måldato: 2015/2020 (arbeid med vannrammedirektivet/planperiode)

Eks. tiltak: - Inntakspunkter for vann til drikkevann eller jordbruksvanning skal plasseres slik at plassering og vannbehandling til sammen gir trygt vann til formålet.

m) Effektive forvaltningssystemer, inkludert metoder, for å begrense forurensning

---

Målsettinger:

- **Vannressursene skal beskyttes så godt som mulig mot forurensninger. Beskyttelsen skal være tilstrekkelig i forhold til de interessene som knyttes til bruken av vannet.**

I tråd med eksisterende forventninger. Løpende målsettinger.

Eks på tiltak:

- **Gjennomgang av alle vannverk hvor vannkilden og/eller vannbehandlingen ikke er godkjent for å avdekke om det er behov for bedre beskyttelse av vannkilden**
- **Behovet for å regulere ferdsel på drikkevannskilder, både sommer og vinter bør vurderes.**

n) Informasjon til publikum om kvaliteten på drikkevann og vann til andre bruksformer

---

Målsettinger:

- a) **Vannverkseiere skal gi informasjon om drikkevannskvalitet og sitt vannforsyningssystem til lokalbefolkningen og andre som har behov for det.**
- b) **Alle kommuner og Mattilsynet skal ha internettsted med relevant og oppdatert oversikt over drikkevannet inkludert tilstandsbeskrivelse inkludert status og beskrivelse**

c)-f)

Nye konkretiserte målsettinger basert på eksisterende krav/forventinger i forskjellig regelverk.

Måldato: innen utgangen av 2014

n) Informasjon til publikum om kvaliteten på drikkevann og vann til andre bruksformer

---

Eksempel på tiltak, drikkevann:

Staten, kommunene og de enkelte vannverkseiere må, innenfor hensynet til informasjonssikkerhet, etterleve kravet om informasjon til publikum, kravene i drikkevannsdirektivet, i rammedirektiv for vann og i miljøinformasjonsloven.

- a. Legge informasjon ut på hjemmesider
- b. Større private vannverk etablerer egne internettsider
- c. Utarbeiding av rapporter eller brosjyrer
- d. Sende informasjon om vannkvalitet til abonnentene sammen med faktura forkommunale avgifter

MAT OG VANN

DYR OG DYREHOLD

FISK OG AKVAKULTUR

PLANTER OG DYRKING

KOSMETIKK

[Om Mattilsynet](#) [Kontakt oss](#) [Language](#) [AA](#)

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

VARSLE OSS

Søk i mattilsynet.no

Du er her: [Forside](#) / [Mat og vann](#) / [Vann](#) / [Vannverk](#) / Drikkevannskvaliteten i 2013 var god, med noen unntak

Drikkevannskvaliteten i 2013 var god, med noen unntak

Publisert 30.05.2014 | Sist endret 30.05.2014

Skriv ut

Del denne siden

Driften ved vannverk som er pliktig å rapportere til Mattilsynet er stort sett stabil og god. Av ca. 1600 vannverk som hver forsyner flere enn 50 fastboende, hadde litt over 100 tilfredsstillende vannkvalitet i korte perioder. Det viser rapporteringen for 2013.

Ca 1600 vannverk er pålagt å rapportere data årlig til Mattilsynet og innrapporteringen gjennomføres i årets første måneder. Resultatene brukes av Mattilsynet som en del av tilsynet med vannverkene. Sammenstilling av resultatene gjøres deretter tilgjengelig for andre myndigheter og organisasjoner.

Kvaliteten på de innrapporterte data er imidlertid ofte ikke tilfredsstillende. Her må vannverkene bli flinkere og Mattilsynet må gjøre rapporteringsløsningen bedre.

Se status for 2013 her [Data fra vannverkene](#)

Kontaktinformasjon

Morten Nicholls, seniorrådgiver, seksjon for omsetning til forbruker, hovedkontoret, tlf. 23 21 66 61

Synes du denne artikkelen var nyttig?

Ja

Ja, dette var en nyttig artikkel

Relaterte nyheter

06.10.2014

[Bestilling av risikovurdering: Antimikrobiell resistens hos bakterier i matkjeden i et folkehelseperspektiv](#)

04.07.2014

[Nå blir det strengere krav til rent vann](#)

18.06.2014

[Betre rettleiingsmateriale for lokalmatprodusenter](#)

21.03.2014

[Verdens vanddag og vannforsyningen i Norge](#)

04.06.2013

[Vannforsyningene i Hedmark og Oppland normaliserer seg](#)

24.05.2013

[Ha kontroll med egen vannforsyning](#)[Alle nyheter](#)

MAT OG VANN

DYR OG DYREHOLD

FISK OG AKVAKULTUR

PLANTER OG DYRKING

KOSMETIKK

[» Om Mattilsynet](#) [» Kontakt oss](#) [» Language](#) [» AA](#)Statens tilsyn for planter, fisk,
dyr og næringsmidler

VARSLE OSS

Søk i mattilsynet.no

Du er her: [Forside](#) / [Mat og vann](#) / [Vann](#) / [Vannverk](#) / Data fra vannverkene

Data fra vannverkene

Publisert 28.05.2014 | Sist endret 30.05.2014

Skriv ut

Del denne siden

Ca 1600 vannverk er pålagt å rapportere data årlig til Mattilsynet. Dette inngår i det tilsynet som Mattilsynet utøver. Rapporteringen gir i tillegg viktig nasjonal oversikt over drikkevannsektoren som flere andre offentlige etater kan nyttiggjøre, slik at vannverkseierne ikke nødvendigvis trenger å rapportere data flere ganger. Det er derfor viktig at vannverkseierne sørger for at informasjonen som Mattilsynet krever er komplett og riktig.

Norsk vannforsyningsstruktur er preget av mange små og få store vannverk. De fleste vannverk forsyner færre enn 500 personer hver, mens mer enn 80 prosent av befolkningen er knyttet til vannverk som hver forsyner 5000 personer eller mer. Vannkvaliteten levert fra et lite vannverk kan være mer ustabil enn fra et stort vannverk. Dette har primært sammenheng med at et stort vannverk har bedre inntektsgrunnlag og forutsetninger for god drift enn det små vannverk har. Investeringsbehovet for å gi økt forsyningsikkerhet og vannkvalitet vil være betydelig for mange vannverk. Dette omfatter blant annet bedre vannbehandling og bedre ledningsnett.

Mattilsynets oversikt over vannforsyningsssystem og vannverk er i hovedsak knyttet til de som er underlagt godkjennings- og meldeplikt etter drikkevannsforskriften. Dette er i hovedsak vannforsyningsssystem for 50 personer eller mer, skoler og barnehager, samt næringsmiddelvirksomhet med egen vannforsyning.

Totalt har Mattilsynet registrert ca. 5000 vannforsyningsssystem. Mange av disse har lite fast bosetting tilknyttet, men kan likevel forsyne mange mennesker. Eksempler på dette er hoteller, campingplasser og hyttefelt. Begrenser vi utvalget til dem som opplyser at de forsyner 50 eller mer av fast bosatte personer, får vi et antall i underkant av 1600 stykker.

Vannforsyning – Status

Her finner du oversikt over noe av den informasjonen som vannverkene har rapportert for 2013 og 2012. Mattilsynet har rettet opp flere feil, men det kan fortsatt være feil i grunnlaget for disse nasjonale oversiktene.

Relaterte nyheter

06.10.2014

[Bestilling av risikovurdering: Antimikrobiell resistens hos bakterier i matkjeden i et folkehelseperspektiv](#)

04.07.2014

[Nå blir det strengere krav til rent vann](#)

18.06.2014

[Betre rettleiingsmateriale for lokalmatprodusenter](#)

30.05.2014

[Drikkevannskvaliteten i 2013 var god, med noen unntak](#)

21.03.2014

[Verdens vanndag og vannforsyningen i Norge](#)

04.06.2013

[Vannforsyningene i Hedmark og Oppland normaliserer seg](#)

24.05.2013

[Ha kontroll med egen vannforsyning](#)[» Alle nyheter](#)

Foreløpig fokus fra Mattilsynet

Alle godkjenningspliktige vannverk skal være ferdig godkjente innen utgangen av 2016!!

Per i dag er det 13 kommunale vannverk som ikke er endelig godkjent, 5 av disse er plangodkjent + noen har startet prosess.

Mer informasjon følger!!!

Ny drikkevannsforskrift ligger hos HOD til klarering for høring,- følg med på www.mattilsynet.no!